

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

VOORZITTER VAN DE IXe KAMER

A R R E S T

**nr. 267.798 van 24 september 2026
in de zaak A. 249.149/IX-11.071**

In zake: XXXX
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Christophe Vangeel
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Lange Lozanastraat 24
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen:

het GEMEENSCHAPSONDERWIJS, vertegenwoordigd door
scholengroep Gent
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Marc Stommels en Jan Fransen
kantoor houdend te 2630 Aartselaar
Groenenhoek 61
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

1. De vordering, ingesteld op 11 september 2026, strekt tot de schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid van de tenuitvoerlegging van de beslissing van de beroepscommissie van scholengroep Gent van het Gemeenschapsonderwijs van 3 september 2026 waarbij aan verzoeker een oriënteringsattest B, met clausulering voor de studierichtingen met dubbele finaliteit, wordt toegekend.

II. Verloop van de rechtspleging

2. Bij beschikking van 11 september 2026 werd de procedurekalender vastgesteld.

De verwerende partij heeft een nota met opmerkingen en een administratief dossier ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 18 september 2026, om 11.00 uur.

Staatsraad Jurgen Neuts heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Myriam Van den Abeele, die *loco* advocaat Christophe Vangeel verschijnt voor de verzoekende partij en advocaat Jan Fransen, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Auditeur Daniël Plas heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. Verzoeker is tijdens het schooljaar 2025-2026 leerling in het eerste leerjaar van de derde graad ‘Topsport’ (dubbele finaliteit) in de school ‘GO! atheneum Voskenslaan’ te Gent, waarvan de verwerende partij het schoolbestuur is.

3.2. Op het einde van het schooljaar behaalt verzoeker een algemeen jaarcijfer van 55,9%, met jaartekorten voor wiskunde (48%), aardrijkskunde (38%) en ‘toegepaste wetenschappen van de sport’ (48%).

De klassenraad beslist om aan verzoeker een oriënteringsattest B uit te reiken, met clausulering voor de studierichtingen met dubbele finaliteit. Gemotiveerd wordt:

“Je hebt een jaaronvoldoende voor wiskunde, aardrijkskunde en ‘toegepaste wetenschappen van de sport’. Bovendien behaal je voor aardrijkskunde een bijzonder lage score op laatste moduletoets van aardrijkskunde. Dit wil zeggen dat je de vooropgestelde doelen onvoldoende behaald hebt. De basiskennis en -vaardigheden zijn een belangrijk onderdeel in het volgende jaar. Daarom oordeelt de klassenraad dat de dubbele finaliteit uitgesloten wordt en dat je die volgende jaar niet kan volgen. In de arbeidsmarktfinaliteit heb je meer kans om je studies met succes verder te zetten.

Ondanks de aangeboden remediërvorststellen en/of inhaallessen, heb je daar onvoldoende gebruik van gemaakt. De klassenraad stelt ook geen positieve evolutie in de resultaten vast.

De leerkrachten gaven in hun vakcommentaar reeds aan dat je moest ingaan op remediëring, bepaalde onderdelen moest hernemen en een grotere inspanning moest leveren.

Gezien de eerdere zwakke resultaten drong de klassenraad er via het rapport op aan dat je extra inzet moest tonen om de tekorten weg te werken.

Je kreeg het afgelopen schooljaar studieondersteuning, waarbij je actief begeleid werd in je studiehouding en -methode.”

3.3. Het overleg met de directeur leidt tot een nieuwe bijeenkomst van de klassenraad. Op 30 juni 2026 beslist deze om het B-attest te behouden. Aan verzoeker wordt meegedeeld wat volgt:

“Op jullie vraag hebben we gisteren de klassenraad [opnieuw] samen laten komen. We legden hen voor dat [verzoeker] in december ten val is gekomen op de wielerpiste en dat dit volgens jullie een impact kan hebben gehad op zijn resultaten voor de periode ‘Product 1’.

De klassenraad heeft besloten om de eerste beslissing te behouden. Zij geven daarbij aan dat de resultaten voor wiskunde en natuurwetenschappen niet [alleen] onvoldoende waren voor ‘Product 1’, maar ook voor de periode ‘Proces 2’. De cijfers voor de andere rapportperiodes voor die vakken zijn bovendien heel nipt. Het zwakke resultaat voor aardrijkskunde op ‘Product 1’ zien zij ook weerspiegeld in het resultaat van ‘Product 2’, dat heel laag is. Het resultaat voor Engels voor ‘Product 1’ ligt ook in lijn met de resultaten voor dit vak in de andere rapportperiodes.

De klassenraad vindt het daarnaast moeilijk om te oordelen over een medische situatie van zoveel maanden geleden, terwijl daar geen doktersattest voor werd ingediend. Zowel in het gesprek met [W] en mezelf,

maar ook op verschillende momenten doorheen het schooljaar, heeft [verzoeker] zelf aangegeven dat hij te weinig inspanningen heeft geleverd voor school. Voor de klassenraad ligt daar dan ook een heel grote verklaring voor de tekorten die [verzoeker] heeft behaald dit schooljaar.”

Daarop dient verzoeker een bezwaar in bij het schoolbestuur.

3.4. Op 25 augustus 2026 beslist de beroepscommissie om aan verzoeker bijkomende proeven op te leggen voor wiskunde en aardrijkskunde.

Voor de bijkomende proef voor wiskunde behaalt verzoeker een score van 42,5 op 100 punten en voor de bijkomende proef voor aardrijkskunde behaalt hij 59 op 100 punten.

3.5. Op 3 september 2026 beslist de beroepscommissie om aan verzoeker een B-attest met clausulering voor de studierichtingen met dubbele finaliteit toe te kennen. Dit is de bestreden beslissing; ze is als volgt gemotiveerd:

“Uit het resultaat van de uitgestelde proef voor wiskunde (31/08/26) en aardrijkskunde (01/09/2026) blijkt dat [verzoeker] voor:

- wiskunde een 42,5/100 behaalt, wat leidt tot een jaarresultaat van 48/100;
- aardrijkskunde een 59/100 behaalt, wat leidt tot een jaarresultaat van 62/100.

De leerkracht wiskunde geeft aan dat zij uit de resultaten niet kan afleiden dat [verzoeker] inhoudelijk stappen vooruit heeft gezet.

[Verzoeker] mocht omwille van zijn ADHD-prognose en concentratieproblemen vragen stellen en kreeg 3 uur de tijd voor het afleggen van het examen in plaats van 2 uur. Het examen werd bij afgeven ook door de leerkracht wiskunde nagekeken en die heeft [verzoeker] op blanco antwoorden en eventuele fouten gewezen. [Verzoeker] wou echter niks meer aanvullen/verbeteren.

Voor het afleggen van de uitgestelde proef voor wiskunde, werd door [verzoeker] en zijn ouders gevraagd om een formularium te hanteren bij het examen. De leerkracht wiskunde gaf hiervoor toestemming op voorwaarde dat deze eerst werd [nagekeken] door de leerkracht. [Verzoeker] heeft uiteindelijk geen gebruik gemaakt van een formularium.

Voor het vak ‘toegepaste wetenschappen van de sport’ behaalde [verzoeker] een jaartekort van 48%.

Op basis van bovenstaande elementen en het resultaat van [verzoekers] uitgestelde proeven in acht genomen, alsook het feit dat er op het moment

dat [verzoeker] voor de uitgestelde proeven heeft gestudeerd en op het moment dat hij ze heeft afgelegd er geen sprake meer was van een medische problematiek, concludeert de beroepscommissie dat [verzoeker] de leerplandoelen voor wiskunde en toegepaste wetenschappen van de sport niet of onvoldoende heeft behaald om in een volgend studiejaar een studierichting aan te vatten in de dubbele finaliteit.

De beroepscommissie is dan ook van mening dat [verzoeker] een B-attest moet krijgen met clausulering van de dubbele finaliteit.”

IV. Herinnering aan de schorsingsvoorwaarden

4. Krachtens artikel 17, § 1, derde lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State kan tot schorsing van de tenuitvoerlegging bij uiterst dringende noodzakelijkheid slechts worden besloten onder de dubbele voorwaarde dat de zaak te spoedeisend is voor een behandeling ervan in een beroep tot nietigverklaring en indien minstens één ernstig middel wordt aangevoerd waarvan het onderzoek zich leent voor een versnelde behandeling en waarmee de nietigverklaring van de bestreden beslissing *prima facie* kan worden verantwoord. Overeenkomstig paragraaf 5 van datzelfde artikel wordt de zaak behandeld bij uiterst dringende noodzakelijkheid en derhalve binnen een termijn van vijftien dagen of minder, wanneer zulks in het opschrift wordt vermeld.

V. Spoedeisendheid – uiterst dringende noodzakelijkheid

5. Gelet op de vaste rechtspraak van de Raad van State met betrekking tot de onmogelijkheid om zonder verlies van een schooljaar de studie van zijn keuze voort te zetten, wijst verzoeker terecht erop dat de gewone schorsingsprocedure hem niet voor dat onheil kan behoeden.

Terecht betwist de verwerende partij niet dat aan deze schorsingsvoorwaarde is voldaan.

VI. Ernst van de middelen

A. Eerste middel

Uiteenzetting van het middel

6. In een eerste middel voert verzoeker de schending aan van de hoorplicht, van de rechten van verdediging (*audi et alteram partem*), van artikel 123/17, § 2, tweede lid, 3°, van de Codex Secundair Onderwijs, van het “beginsel van de tegenspraak” en van het zorgvuldigheidsbeginsel.

Verzoeker verwijst naar artikel 123/17, § 2, tweede lid, 3°, van de Codex Secundair Onderwijs, dat bepaalt dat de beroepscommissie de betrokken personen en de leerling in kwestie moet horen. Die hoorplicht, zo zet verzoeker uiteen, mag niet louter formeel worden opgevat. De leerling en de betrokken personen moeten niet alleen behoorlijk worden uitgenodigd om te worden gehoord maar eveneens, wanneer daarom wordt verzocht, op een nuttig tijdstip inzage in of een kopie van het volledige dossier van de beroepscommissie en de eventuele examenkopijen krijgen. Naar de mening van verzoeker veronderstelt de hoorplicht “een reële mogelijkheid tot tegenspraak over de gegevens die de beslissing dragen”.

Vervolgens argumenteert verzoeker dat de hoorzitting op 25 augustus 2026 plaatsvond, maar dat de gegevens die de dragende motieven voor de bestreden beslissing vormen – de verbetering van zijn bijkomende proef wiskunde en het resultaat ervan – pas na die hoorzitting zijn ontstaan. Hij stelt na de bijkomende proeven niet opnieuw te zijn uitgenodigd of gehoord. Over het “enige, beslissende dossierstuk” is verzoeker bijgevolg niet gehoord. Een beoordeling in het nadeel van de leerling, kan volgens hem pas aan de orde zijn nadat de leerling zijn examenkopij heeft kunnen inzien, daarover desgevallend betwisting heeft kunnen voeren en die betwisting is opgelost. Bovendien vergt de hoorplicht dat het bestuur de betrokkene uit eigen beweging de gelegenheid biedt

om dat (nieuwe) gegeven in te zien en te betwisten. Dat verzoeker niet vooraf om inzage kon vragen, is een gevolg van de gekozen werkwijze, zo stelt hij nog.

Verzoeker voegt daaraan nog toe:

“Verzoekers hebben na kennisname van de kopie concrete correctiebezwaren geformuleerd – onder meer dat het antwoord $-2^4 = -16$ wiskundig correct is, dat het eindantwoord van 25 vriendinnen bij vraag 11c correct is, dat bij vraag 9 minstens één uitdrukking correct werd vereenvoudigd, en dat bij vraag 14 de juiste waarde -1 werd geïdentificeerd. Nu 42,5/100 leidt tot een jaarresultaat van 48/100, konden enkele bijkomende (deel)punten het jaarresultaat wiskunde dicht bij of op 50/100 brengen en aldus het derde jaartekort – en de dragende grond van de clausulering – doen wegvallen. Het aan verzoekers ontzegde verweer was dus van reële invloed op de uitkomst.”

Beoordeling

7. De leerling oefent het recht om zijn standpunt nuttig naar voren te brengen uit volgens de regels van de Codex Secundair Onderwijs, namelijk bij het overleg, vervolgens door middel van het geschreven en gemotiveerde bezwaarschrift bij het schoolbestuur en ten slotte door het horen in persoon door de beroepscommissie.

Artikel 123/17, § 2, tweede lid, inleidende zin, 3° en 4°, van de Codex Secundair Onderwijs luidt onder meer als volgt:

“In het secundair onderwijs bepaalt het school- of centrumbestuur de werking, met inbegrip van de stemprocedure, van een beroepscommissie, met inachtneming van volgende bepalingen:

[...]

3° een beroepscommissie hoort de betrokken personen en de leerling in kwestie;

4° een beroepscommissie beslist autonoom over de stappen die worden gezet om tot een gefundeerde beslissing te komen; onder ‘stappen’ kan onder meer worden verstaan:

- a) het horen van een of meer stemgerechtigde leden van de klassenraad, voor zover niet opgenomen in het eerste lid, 2°, hiervoor, die de betwiste evaluatiebeslissing, heeft genomen;
- b) het horen van een of meer raadgevende leden van de klassenraad die de betwiste evaluatiebeslissing heeft genomen;
- c) het, in voorkomend geval, organiseren van de bijkomende proeven of opdrachten van de leerling.”

8. Niet wordt betwist dat verzoeker door de beroepscommissie op 25 augustus 2026 is gehoord.

Na die hoorzitting heeft de verwerende partij bijkomende proeven opgelegd om vervolgens op 3 september 2026, na kennisname van de resultaten van de bijkomende proeven, opnieuw te beraadslagen over verzoeker en de bestreden beslissing te nemen.

9. Noch in artikel 123/17 van de Codex Secundair Onderwijs, noch in een andere codexbepaling lijkt te lezen dat de “stappen” die de beroepscommissie vermag te zetten, onderworpen zijn aan tegenspraak.

De door de beroepscommissie op grond van artikel 123/17, § 2, tweede lid, 3°, van de Codex Secundair Onderwijs na te leven hoorplicht houdt *prima facie* niet in dat stukken die tot stand komen naar aanleiding van zo’n “stap”, aan de leerling ter kennis moeten worden gebracht of dat de leerling daarover standpunt moet kunnen innemen, alvorens de beroepscommissie tot haar beslissing komt.

Met het nemen van een beslissing die mede steunt op aanvullende informatie die zij zelf heeft verzameld, schept de beroepscommissie op het eerste gezicht enkel voor zichzelf het risico dat de leerling zich in het kader van zijn schorsingsvordering tegen de evaluatiebeslissing kan beroepen op de onjuistheid van die informatie waarop de beroepscommissie steunt, maar dit kan *prima facie* de evaluatiebeslissing op grond van de hoorplicht niet vitiëren.

10. Verzoeker voert nog aan dat hij, na inzage van de verbeterde bijkomende proef voor wiskunde, “concrete correctiebezwaren” heeft doen gelden.

Die bezwaren brengt verzoeker dan weer niet met een afzonderlijk middel voor de Raad van State. In de uiteenzetting van dit middel lijkt verzoeker zich vooralsnog te beperken tot de kritiek dat hem de mogelijkheid tot het bieden van verweer tegen een stuk met een determinerende invloed, is ontzegd.

11. Het middel is niet ernstig.

B. Tweede middel

Uiteenzetting van het middel

12. In een tweede middel voert verzoeker de schending aan van de formele- en de materiële motiveringsplicht, de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 ‘betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen’, het zorgvuldigheidsbeginsel en het redelijkheidsbeginsel.

In een *eerste middelonderdeel* argumenteert verzoeker dat de beroepscommissie de beslissing van de klassenraad heeft vernietigd en alleen voor de vakken wiskunde en aardrijkskunde bijkomende proeven heeft opgelegd. Voor het vak ‘toegepaste wetenschappen van de sport’ werd geen bijkomende proef toegestaan, terwijl hij ook voor dat vak een jaartekort had.

Verzoeker benadrukt dat het jaartekort voor ‘toegepaste wetenschappen van de sport’ een dragend motief is van de bestreden beslissing. Hij argumenteert dat de beroepscommissie niet motiveert waarom voor dit vak géén bijkomende proef werd georganiseerd. Het gegeven dat de beroepscommissie over een discretionaire bevoegdheid beschikt om te bepalen welke bijkomende proeven zij oplegt, ontslaat haar volgens verzoeker niet van de verplichting om de ongelijke behandeling en het gebruik van het jaartekort alsnog te motiveren.

Daarenboven betoogt verzoeker dat de ongelijke behandeling van gelijkaardige tekorten binnen één en dezelfde beslissing bovendien onzorgvuldig en onredelijk is.

In een *tweede middelonderdeel* zet verzoeker uiteen dat het motief dat verzoeker geen formularium heeft gebruikt, onterecht de indruk wekt dat dit een vrije keuze van verzoeker betrof. Met verwijzing naar een e-mailbericht van 4 september 2026 stelt verzoeker dat de vakleerkracht wiskunde het door hem meegebrachte formularium niet toeliet. Om die reden meent verzoeker dat er een schending van de materiële motiveringsplicht en het zorgvuldigheidsbeginsel voorligt. Verzoeker stipt voorts aan dat hij recht had op ondersteuning omwille van zijn concentratieproblematiek. Hij betwist de door de leerkracht wiskunde ingeroepen reden om het formularium niet toe te staan. Doordat de vakleerkracht het formularium heeft bijgehouden, kan verzoeker hier overigens geen tegenspraak over voeren.

Beoordeling

13. Naar luid van artikel 62, eerste lid, 2°, van het besluit van de Vlaamse Regering van 15 juli 2022 ‘over de organisatie van het secundair onderwijs, wat leerlingen betreft’ (“organisatiebesluit”) wordt de evaluatiebeslissing in het betrokken schooljaar genomen in de periode vanaf de vijfde laatste lesdag van de maand juni tot en met 30 juni. Die termijn kan, steeds volgens die bepaling, voor individuele gevallen worden aangepast – onder meer – door een verlenging ervan tot uiterlijk de eerste schooldag van het daaropvolgende schooljaar “als de klassenraad nog niet over voldoende informatie beschikt om een gedegen beslissing te nemen”. In dat geval beslist de klassenraad met welke maatregelen de nodige informatie bij de leerling kan worden ingewonnen en onderzoekt de school hoe ze de leerling daarbij kan ondersteunen.

Eén van de mogelijke maatregelen als bedoeld in de voormelde bepaling, lijkt het opleggen van een of meer bijkomende proeven te zijn.

Deze bepaling doet vooralsnog aannemen dat een leerling geen ‘recht’ heeft op bijkomende proeven. Het behoort tot de autonomie van – in dit geval – de beroepscommissie om te oordelen of een leerling aan een bijkomende proef moet worden onderworpen. Het is *prima facie* slechts wanneer het delibererende orgaan door bijzondere omstandigheden meent op het einde van een schooljaar toch niet over alle nodige informatie te beschikken om over het al dan niet slagen van de leerling oordeelkundig te beslissen, dat het over de mogelijkheid beschikt om zijn beslissing uit te stellen en om de leerling, uitzonderlijk, bijkomende proeven te laten afleggen. Het toestaan van bijkomende proeven lijkt bijgevolg de uitzondering te zijn, niet de regel. In principe beschikt een klassenraad of beroepscommissie over voldoende inzicht om zich over de prestaties van een leerling te buigen.

14. In zijn bezwaarschrift voor de beroepscommissie, heeft verzoeker onder meer doen gelden dat hij “[v]oor aardrijkskunde [...] zonder enige discussie [erkent] dat het eindresultaat onvoldoende is”, dat hij “niet [vraagt] dat dit resultaat genegeerd wordt”, maar dat hij “[meent] [...] dat een bijkomende evaluatie de meest objectieve manier zou zijn om vast te stellen of [verzoeker] vandaag de vereiste basiscompetenties beheerst”.

Verzoeker bracht alsdan op het eerste gezicht voor de andere vakken waarvoor hij ook een jaartekort heeft behaald, geen vraag om bijkomende proeven bij.

In een aanvullend bezwaarschrift van 13 juli 2026 formuleerde verzoeker als “[g]rief 5 (subsidiair) – Het aardrijkskunde-tekort is inzetgebonden; verzoek om een bijkomende proef” wat volgt:

“De klassenraad hecht bijzonder gewicht aan ‘een bijzonder lage score op (de) laatste moduletoets van aardrijkskunde’. Uit de vakcommentaar zelf blijkt echter dat het hier om een inzetkwestie gaat en niet om een vermogenskwestie: de leerkracht noteert dat [verzoeker] ‘zelf (aangaf) dat je helemaal niet gestudeerd hebt voor de moduletoets’. Een eenmalige niet-

voorbereide toets is geen betrouwbare maatstaf voor de beheersing van de basiskennis en -vaardigheden.

Nu de beroepscommissie bevoegd is om bijkomende proeven of opdrachten op te leggen, kan zij [verzoeker] toelaten om op objectieve wijze aan te tonen dat hij de vereiste basiskennis en -vaardigheden beheerst – minstens voor aardrijkskunde, desgevallend ook voor wiskunde en/of toegepaste wetenschappen van de sport. Dit vormt een evenredig alternatief voor de volledige clausulering.

Om deze redenen vragen verzoekers om gehoord te worden en de beslissing te herzien en [...] de clausulering te herzien opdat [verzoeker] de richting Topsport in de dubbele finaliteit kan volgen, minstens hem bijkomende proeven te laten afleggen.

Verzoekers hebben geen bezwaar, zoals hierboven uiteengezet, om indien de interne beroepscommissie dit nodig acht een alternatieve maatregel uit te voeren teneinde alle twijfel over het kunnen van verzoeker weg te nemen (vakantietaak, bijkomend proef, literatuurstudie, bijwerkplan in het komende jaar,...).”

15. De uitdrukkelijke vraag om een bijkomende proef lijkt beperkt te blijven tot het vak aardrijkskunde. In beide bezwaarschriften wordt de vraag gesteld bij de bespreking van het jaartekort voor dat vak.

Vooralsnog kan de Raad van State in de beide bezwaarschriften geen gemotiveerde, op bijzondere omstandigheden gesteunde vraag om een bijkomende proef voor het vak ‘toegepaste wetenschappen van de sport’ lezen. De enkele toevoeging, na het verzoek om een bijkomende proef voor aardrijkskunde, om “desgevallend ook voor wiskunde en/of toegepaste wetenschappen van de sport” een bijkomende proef te voorzien, lijkt onvoldoende concreet om daarin een expliciete vraag, gesteund op uitzonderlijke omstandigheden, tot het opleggen van een bijkomende proef voor het vak ‘toegepaste wetenschappen van de sport’ te begrijpen. Alleen wie uitdrukkelijk en op gemotiveerde wijze om een dergelijke gunst vraagt, lijkt een duidelijk antwoord van de beroepscommissie te mogen verwachten.

Verzoeker overtuigt bijgevolg op het eerste gezicht niet ervan dat de beroepscommissie ertoe gehouden was om uitdrukkelijk te motiveren waarom

zij geen bijkomende proef voor het vak ‘toegepaste wetenschappen van de sport’ heeft opgelegd.

16. Een schending van het zorgvuldigheidsbeginsel en het redelijkheidsbeginsel lijkt verzoeker evenmin aannemelijk te maken.

Vooralsnog kan niet ertoe worden besloten dat de beroepscommissie onredelijk of onzorgvuldig handelt door geen bijkomende proef toe te staan voor een vak (1) waarvoor zij in beginsel over voldoende evaluatiegegevens beschikt, (2) waarvoor verzoeker op het eerste gezicht noch in zijn bezwaarschrift voor de beroepscommissie, noch in de huidige procedure bij de Raad van State aanvoert, laat staan aantoon, dat de gegevens van het dossier op dit punt niet representatief zouden zijn en (3) waarvoor hij geen bijzondere omstandigheden heeft aangevoerd die een bijkomende proef zouden verantwoorden.

Dat de beroepscommissie voor twee andere vakken wel een bijkomende proef heeft toegestaan, doet daaraan *prima facie* geen afbreuk.

17. Wat het gebruik van het formulier tijdens de bijkomende proef voor wiskunde betreft, heeft het auditoraat de partijen bevraagd.

De raadsman van de verwerende partij heeft bij e-mailbericht van 17 september 2026 de volgende reactie van de schooldirecteur meegedeeld:

“Op het examen had [verzoeker] blijkbaar een blaadje mee met enkele zaken op. Zij [*lees*: de vakleerkracht] heeft dat bekeken en geoordeeld dat hij dit niet mocht gebruiken. Er stonden twee merkwaardige producten op, die hij niet nodig had voor het examen. Daarnaast stonden er definities op van een eerstegraadsfunctie en een tweedegraadsfunctie. De definitie van de tweedegraadsfunctie werd gevraagd op het examen. [Verzoeker] heeft dit correct beantwoord.”

De raadsman van verzoeker heeft daarop met een e-mailbericht van dezelfde dag geantwoord:

“Wat de directeur vermeldt mbt wat er op het formularium stond, klopt. Dat de leerkracht het blad na het examen aan [verzoeker] zou hebben teruggegeven, klopt volgens hem echter niet. Vóór de start van het examen heeft zij het formularium nagekeken en beslist dat [verzoeker] het niet mocht gebruiken. Zij heeft het blad vervolgens afgenomen en op een kast gelegd. Na het examen is [verzoeker] vertrokken en heeft hij het blad daar laten liggen, omdat hij ervan uitging dat hij het niet mocht gebruiken en dus ook niet mocht meenemen.”

18. Verzoeker bevestigt, zo lijkt, de inhoud van het formularium zoals de directeur die omschrijft: twee merkwaardige producten en de definities van een eerste- en een tweedegraadsfunctie.

Verzoeker weerspreekt *prima facie* niet in het voormelde e-mailbericht van 17 september 2026 en evenmin ter terechtzitting de andere opmerkingen van de directeur, namelijk dat alleen de definitie van een tweedegraadsfunctie werd gevraagd, dat hij die juist had en dat de andere informatie die op het betrokken formularium voorkwam, niet dienstig was voor het examen.

Alsdan ziet de Raad van State op het eerste gezicht niet in welk belang verzoeker erbij heeft de bestreden beslissing te bekritisieren voor zover erin wordt overwogen dat hij “uiteindelijk geen gebruik [heeft] gemaakt van een formularium”.

19. Het middel is in geen dele ernstig.

C. Derde middel

Uiteenzetting van het middel

20. Een derde middel is geput uit de schending van het zorgvuldigheidsbeginsel en het redelijkheidsbeginsel.

Verzoeker betoogt dat de beroepscommissie bij de organisatie van de bijkomende proeven een reële mogelijkheid tot voorbereiding moet waarborgen. Volgens verzoeker werd de leerstof pas op 26 augustus 2026 meegedeeld en werd de toegang tot Smartschool op 27 augustus 2026 afgesloten. De bijkomende proef voor wiskunde werd georganiseerd op 31 augustus 2026. Verzoeker beklemtoont dat de beroepscommissie dit zelf heeft omschreven als een “korte voorbereidingsperiode”.

Daarbij merkt verzoeker nogmaals op dat het formularium bij de aanvang van de proef niet werd toegelaten. Hij betwist voorts de “als vaststaand opgenomen voorstelling van de ‘begeleiding’ tijdens het examen”.

Door het resultaat van deze “ontoereikend omkaderde tweede kans” de bestreden beslissing te laten determineren en zijn opmerkingen daarover niet te “verdisconteren”, is de bestreden beslissing volgens verzoeker niet op een zorgvuldig en volledig onderzoek gesteund en is een onredelijke beslissing genomen.

Beoordeling

21. Hiervóór, bij de bespreking van het tweede middel, is al gezien dat verzoeker geen belang erbij lijkt te hebben om zich over de juistheid van de overwegingen in de bestreden beslissing over het formularium te beklagen.

Om dezelfde redenen als daar aangehaald, heeft verzoeker op het eerste gezicht evenmin belang bij zijn kritiek dat het door hem “voorbereide formularium bij de aanvang van het examen niet werd toegelaten”.

22. Verzoeker geeft voorts aan dat hij “de in de [bestreden] beslissing als vaststaand opgenomen voorstelling van de ‘begeleiding’ tijdens het examen [betwist]”.

Verzoeker doet zelfs niet de moeite om de Raad van State duidelijk te maken welke overwegingen uit de bestreden beslissing hij precies bedoelt. Bijgevolg neemt de Raad voorshands aan dat verzoeker de volgende passus in de bestreden beslissing viseert:

“[Verzoeker] mocht omwille van zijn ADHD-prognose en concentratieproblemen vragen stellen en kreeg 3 uur de tijd voor het afleggen van het examen in plaats van 2 uur. Het examen werd bij afgeven ook door de leerkracht wiskunde nagekeken en die heeft [verzoeker] op blanco antwoorden en eventuele fouten gewezen. [Verzoeker] wou echter niks meer aanvullen/verbeteren.”

Wat verzoeker aan die overwegingen betwist, verduidelijkt hij op het eerste gezicht evenmin. In die mate is het middel bijgevolg niet ernstig.

23.1. Een delibererende klassenraad of een beroepscommissie die bijkomende proeven oplegt, moet erover waken dat de betrokken leerling ook daadwerkelijk in de gelegenheid wordt gesteld om de leerstof waarover hij zal worden bevraagd, te verwerken. Die redelijke voorbereidingstijd moet, zo lijkt, worden afgestemd op het aantal bijkomende proeven, de spreiding ervan in de tijd en de omvang van de te kennen leerstof.

23.2. De beroepscommissie heeft tijdens de hoorzitting van 25 augustus 2026 verzoeker uitdrukkelijk bevraagd over zijn schoolse inspanningen tijdens de zomervakantie en zijn bereidheid om bijkomende proeven af te leggen. Daarover staat genotuleerd:

“[BC] vraagt of [verzoeker] deze zomervakantie al heeft gewerkt voor school.

[Verzoeker]

- heeft bijles gehad voor wiskunde;
- en oefeningen gemaakt voor wiskunde.

[...]

[BV] vraagt of [verzoeker]:

- bereid is om bijkomende proeven af te leggen;
- zich bewust is van de korte voorbereidingsperiode daarvoor.

[Raadsvrouw van verzoeker]

- Jawel, bij het indienen van het beroep werd deze consequenties reeds besproken.”

Voorts lijkt verzoeker niet te betwisten dat hij op 26 augustus 2026 – dit wil zeggen: daags na de hoorzitting bij de beroepscommissie en de beslissing om bijkomende proeven op te leggen – in kennis is gesteld van de bijkomende proeven. Evenmin betwist verzoeker op het eerste gezicht dat hij voor de bijkomende proef wiskunde alleen werd bevraagd over de leerstof van het eerste semester. De bijkomende proef verklaart hij op 31 augustus 2026 te hebben afgelegd.

23.3. In de concrete omstandigheden van de zaak – verzoeker heeft verklaard in de zomervakantie voor wiskunde bijlessen te hebben gekregen en oefeningen te hebben gemaakt, hij heeft zijn bereidheid geuit om bijkomende proeven af te leggen, zich bewust getoond van de “korte voorbereidingsperiode”, heeft “deze consequenties” reeds “bij het indienen van het beroep” besproken en de proef bleef beperkt tot de leerstof van één semester – overtuigt verzoeker niet ervan dat een voorbereidingstijd van vier dagen als onredelijk kort moet worden beschouwd.

Verzoeker lijkt daarover overigens te nuttiger tijd geen enkele opmerking bij de school te hebben gemaakt.

24. Het middel is in zijn geheel niet ernstig.

D. Vierde middel

Standpunt van de partijen

25. In een vierde middel wordt de schending aangevoerd van artikel 3 van de wet van 29 juli 1991 ‘betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen’, van de materiële motiveringsplicht en van het redelijkheidsbeginsel.

Verzoeker argumenteert dat er een versterkte motiveringsplicht rust op de beroepscommissie in het geval een clausulering wordt verbonden aan het overgaan naar een volgend schooljaar. Volgens verzoeker moet die motivering uiteenzetten waarom, gelet op de aard en het belang van de betrokken vakken voor de geclausuleerde finaliteit, de leerling een welbepaalde finaliteit niet met voldoende slaagkansen zou kunnen aanvatten.

Vervolgens wijst verzoeker op de specifieke gegevens van zijn leerlingendossier. Hij is geslaagd en behaalt voor zeven van de tien vakken een voldoende, hij heeft een globaal gemiddelde van 55,9% en hem wordt een gunstige arbeidsrijpheid en arbeidsbereidheid toegedicht. Tevens benadrukt verzoeker dat het jaartekort voor aardrijkskunde is weggewerkt ten gevolge van de bijkomende proef voor dit vak.

Verzoeker licht toe dat de clausulering voor alle structuuronderdelen van de dubbele finaliteit uiteindelijk nog slechts steunt op twee tekorten – voor de vakken wiskunde en ‘toegepaste wetenschappen van de sport’ – die slechts twee punten “onder de norm” liggen. Volgens verzoeker zet de beroepscommissie niet concreet uiteen waarom de vastgestelde tekorten de uitsluiting van de volledige dubbele finaliteit verantwoorden.

26. In de nota met opmerkingen doet de verwerende partij gelden wat volgt:

“Art. 115/6 van de Codex Secundair Onderwijs stelt: ‘Bij een evaluatiebeslissing van de klassenraad geldt steeds een vermoeden van deskundigheid.’

Het betreft hier een wettelijk vermoeden, dat dus niet steeds herhaald dient te worden in de motivering van een individuele rechtshandeling.

De beroepscommissie heeft volheid van bevoegdheid en dient te oordelen over het volledige leerlingendossier, maar een zeer belangrijk element van dit dossier is het feit dat een bekwaam geachte klassenraad verzoeker geen slaagkansen toedicht in de dubbele finaliteit.

De leerlingen in een richting Topsport krijgen in deze school een basisvorming die hetzelfde is voor elke leerling in hetzelfde leerjaar in een studierichting met dezelfde finaliteit, dus de geclausuleerde dubbele finaliteit. Het basisvak wiskunde hoort daarbij, reden waarom de beroepscommissie hier een groot belang aan hecht.

De klassenraad heeft gesteld:

Ondanks de aangeboden remediërvorstellen en/of inhaallessen, heb je daar onvoldoende gebruik van gemaakt. De klassenraad stelt ook geen positieve evolutie in de resultaten vast.

De leerkrachten gaven in hun vakcommentaar reeds aan dat je moest ingaan op remediëring, bepaalde onderdelen moest hernemen en een grotere inspanning moest leveren. Gezien de eerdere zwakke resultaten drong de klassenraad er via het rapport op aan dat je extra inzet moest tonen om de tekorten weg te werken. Je kreeg het afgelopen schooljaar studieondersteuning, waarbij je actief begeleid werd in je studiehouding en -methode.

Wanneer een leerling voor vijf vakken flirt met de 50% grens, na beweerde uitzonderlijke inzet nog steeds een onvoldoende haalt in een basisvak wiskunde en een onvoldoende haalt op een specifiek vak, dan is het standpunt van de klassenraad allerm minst evident aangetast door de gegevens van het dossier, wanneer de slaagkansen in de dubbele finaliteit moeten ingeschat worden.

‘Hiermee wil niet gesteld worden dat alle slaagcijfers onder alle omstandigheden een evaluatieproces in en door de delibererende klassenraad uitsluiten. Een slaagcijfer voor een opleidingsonderdeel kan de tekorten verhullen en alzo een gebrek aan specifieke vaardigheden of kennis. Dit is in casu blijkbaar het geval aangezien verzoeker voor het onderdeel analyse van het vak wiskunde en voor de onderdelen chemisch rekenen, thermochemie en reactiesnelheid van het vak chemie niet aan de leerplandoelstellingen voldeed. Op die tekorten mag evenwel niet zonder meer worden gesteund, zonder afbreuk te doen aan het jaartotaal, waarvan in de regel aangenomen moet worden dat het representatief is.

Vermogen die slaagcijfers bijgevolg niet uit zichzelf een beslissing te funderen dat een leerling een leerjaar niet met vrucht heeft beëindigd, dan kan niet bij voorbaat worden uitgesloten – en des te minder in de mate waarin de bedoelde cijfers de ondergrens van 50% benaderen – dat de klassenraad de deelaspecten van het

bedoelde vak betreft ter ondersteuning of aanvulling van de elders vastgestelde tekorten.’

(R.v.St. arrest nr. 254.685 van 6 oktober 2022)

De beletsels in de studiemogelijkheden die aanleiding geven tot het attest – in het bijzonder de studie inzet – zijn immers niet richting gebonden.

De beroepscommissie heeft nog nagegaan of zij het anders dient te zien, wat niet het geval is, ook na bijkomende proeven. Het vermoeden van bekwaamheid werd hiermee gerespecteerd en er is ingegaan op de argumenten van de ouders werden via de bijkomende proeven in dit standpunt verwerkt.

De verzoekende partij beroept zich op de redelijkheidsplicht, wat betekent dat geen enkele andere redelijk handelende beroepscommissie in dezelfde omstandigheden een gelijkaardige beslissing zou genomen hebben. Dit is – wederom gelet op de inschatting van de klassenraad betreffende de toekomstkansen in de dubbele finaliteit – geenszins het geval.

Verzoeker kan van de Raad van State geen derde beoordeling verwachten:

‘Vóór alles wenst de Raad van State op te merken dat hij geen beroepsorgaan is dat belast is met een evaluatie van de prestaties van de leerling. Het valt de Raad niet toe om zich in de plaats te stellen van de klassenraad of de beroepscommissie en het dossier van de leerling te onderzoeken om uit te maken welke attestering hijzelf zou toekennen.’

(R.v.St. arrest nr. 248.671 van 20 oktober 2020)

Gunstige arbeidsrijpheid en arbeidsbereidheid zijn elementen die de attestering net ondersteunen.”

Beoordeling

27. Aan verzoeker is bij het einde van het eerste leerjaar van de derde graad, studierichting ‘Topsport’ (dubbele finaliteit), een oriënteringsattest B toegekend, met clausulering voor de studierichtingen met dubbele finaliteit.

Naar luid van artikel 70, eerste lid, 2°, van het organisatiebesluit betekent dit dat “de leerling het tweede leerjaar van de eerste graad, het eerste of tweede leerjaar van de tweede graad of het eerste leerjaar van de derde graad van de dubbele finaliteit – kso of tso met vrucht en met clausulering heeft beëindigd”.

Een clausulering wil zeggen, zo leert artikel 61, eerste lid, van het organisatiebesluit, dat “aan de overstap naar een hoger leerjaar beperkingen worden opgelegd”. In het eerste leerjaar van de derde graad van de dubbele

finaliteit kunnen clausuleringen worden opgelegd in de vorm van “de uitsluiting van alle structuuronderdelen van de dubbele finaliteit – kso of tso”.

Een clausulering mag studiekeuzes in de loop van het secundair onderwijs niet vroegtijdig sterk verenigen, zo bepaalt artikel 61, derde lid, 1°, van het organisatiebesluit.

28. De vaststelling dat de leerling het leerjaar “met vrucht” heeft beëindigd, doet vooralsnog onder meer aannemen dat de motivering van een B-attest de redenen moet kenbaar maken waarom de leerling die geslaagd is verklaard – en die dus bekwaam wordt geacht zijn studies in een volgend leerjaar voort te zetten – toch de toegang tot – in dit geval – alle structuuronderdelen van de dubbele finaliteit moet worden ontzegd.

Het clausuleren vergt een ‘prospectief’ onderzoek, dit wil zeggen: een vooruitziend en de toekomst verkennend onderzoek. De leerling is immers geslaagd, want heeft “rekening houdend met het pedagogisch project van de school [...] in voldoende mate de doelstellingen, vastgelegd door of krachtens decreet- of regelgeving en opgenomen in het curriculum dossier en in de leerplannen, [...] bereikt of nagestreefd” (artikel 60, eerste lid, van het organisatiebesluit) en wordt dus geacht zijn studies te kunnen voortzetten. Toch oordeelt de beroepscommissie dat de betrokken leerling in het volgende schooljaar de studierichtingen met dubbele finaliteit niet aankan. Met dit oordeel stelt de beroepscommissie zich als het ware in de plaats van de klassenraad van het volgende schooljaar, tot wiens autonomie het immers behoort om over het al dan niet slagen voor dát schooljaar te oordelen.

De clausulering beperkt ook de principiële vrijheid van studiekeuze van de leerling (of van zijn ouders). De beroepscommissie kan op grond van de zwakke studieresultaten een onderbouwd advies geven om een richting te ontraden, of zelfs een formele waarschuwing, maar de uiteindelijke verantwoordelijkheid laten bij de leerling die, het zij herhaald, geslaagd is

verklaard. De beroepscommissie die een clausulering oplegt, verkiest echter in de plaats van die leerling de studiekeuze gedeeltelijk te bepalen.

29. De aard van de prospectieve deliberatie moet een klassenraad of beroepscommissie bij het uitreiken van een B-attest tot omzichtigheid in de motivering nopen, zowel vanuit formeel oogpunt – de uitdrukkelijke en afdoende vermelding van de motieven in de deliberatiebeslissing – als vanuit materieel oogpunt – de aanwezigheid van een deugdelijke grondslag van die beslissing in het dossier. Een inschatting van de toekomstige studies van een leerling is geen nattevingerwerk. Van de beroepscommissie die een B-attest uitreikt, wordt verwacht dat zij met overtuigende motieven aantoont dat de kansen van de betrokken leerling om te slagen voor het volgende leerjaar van dezelfde studierichting zó miniem zijn, dat hem zelfs niet de mogelijkheid mag worden geboden dat volgende leerjaar in die studierichting aan te vatten. Een dergelijke prospectieve beslissing om te clausuleren moet des te meer steunen op de concrete en objectieve gegevens van het individuele dossier van de betrokken leerling. De vooruitblik van de klassenraad of beroepscommissie is noodzakelijk ook deels subjectief. Daarom moet het daartoe beslissende orgaan deze deels subjectieve vooruitblik over het gebrek aan redelijke slaagkansen van een leerling in een volgend jaar koppelen aan de beschikbare gegevens van het dossier en in het bijzonder aan de bagage waarover de leerling op dat ogenblik beschikt – of net níét beschikt.

30. De bestreden beslissing bevat de volgende overweging om het B-attest te verantwoorden:

“Op basis van bovenstaande elementen en het resultaat van [verzoekers] uitgestelde proeven in acht genomen, alsook het feit dat er op het moment dat [verzoeker] voor de uitgestelde proeven heeft gestudeerd en op het moment dat hij ze heeft afgelegd er geen sprake meer was van een medische problematiek, concludeert de beroepscommissie dat [verzoeker] de leerplandoelen voor wiskunde en toegepaste wetenschappen van de sport niet of onvoldoende heeft behaald om in een volgend studiejaar een studierichting aan te vatten in de dubbele finaliteit.”

Op grond daarvan moet op het eerste gezicht worden vastgesteld dat de beroepscommissie het B-attest wezenlijk steunt op de jaartekorten voor de vakken wiskunde en ‘toegepaste wetenschappen van de sport’ (beide 48%). Andere “bovenstaande elementen” ontwaart de Raad van State vooralsnog niet in de bestreden beslissing.

31. Verzoeker betwist de twee voormelde jaartekorten *prima facie* niet.

Evenmin wordt betwist, zo lijkt, dat een leerling die een jaartekort behaalt, in beginsel voor dat vak niet de leerplandoelstellingen heeft bereikt.

32. Daartegenover staat evenwel dat de beroepscommissie verzoeker – ondanks de voormelde tekorten – wel geslaagd heeft verklaard, zodat hij, zo lijkt, voor het geheel van het leerjaar wél geacht moet worden de leerplandoelen in voldoende mate te hebben bereikt.

Waarom dan toch uit die tekorten moet worden afgeleid dat verzoeker geen redelijke kans maakt om voor het volgende leerjaar in de geclausuleerde finaliteit te slagen, maakt de beroepscommissie vooralsnog niet duidelijk aan de hand van de concrete gegevens van het leerlingendossier – bijvoorbeeld, de leerplandoelen die verzoeker niet heeft behaald – laat staan dat zij die gegevens in verband brengt met de opleiding die hem in het tweede leerjaar van de derde graad zou te wachten staan.

33. Dat aan een klassenraadbeslissing een (decretaal verankerd) vermoeden van deskundigheid kleeft, lijkt geen afbreuk te doen aan wat voorafgaat.

Met dat vermoeden is de klassenraad *prima facie* immers geenszins vrijgesteld van de plicht om zorgvuldig en op deugdelijke gronden tot

een beslissing te komen en de motieven die hem tot die beslissing drijven, uitdrukkelijk in de akte op te nemen.

Vooralsnog wordt geoordeeld dat de beroepscommissie dan evenmin ermee kan volstaan zich zonder meer – dit wil zeggen: zonder een eigen onderzoek van de zaak – achter het voormelde vermoeden te verschuilen. Zulks lijkt in te druisen tegen de door de verwerende partij zelf aangebrachte ‘volheid van bevoegdheid’ van de beroepscommissie. Zoals in elke administratieve beroepsprocedure waarbij aan het beroepsorgaan de volle hervormingsbevoegdheid wordt opgedragen om in laatste aanleg te beslissen, betekent deze zogenaamde devolutieve werking dat de beroepen beslissing – in dit geval, van de klassenraad – uit het rechtsverkeer verdwijnt en dat een nieuwe beslissing – van de beroepscommissie – in de plaats ervan komt, op grond van een autonome, eigen beoordeling van de zaak door het beroepsorgaan. De beroepscommissie heeft, met andere woorden, beslissingsmacht over de zaak zelf, op dezelfde wijze als de delibererende klassenraad. Zij moet de zaak onderzoeken op grond van al de feitelijke gegevens die haar zijn voorgelegd.

Te dezen heeft de beroepscommissie op het eerste gezicht overigens geen aansluiting gezocht bij de eerdere klassenraadbeslissingen. Immers, anders dan de klassenraad, heeft de beroepscommissie geoordeeld dat zij, vooraleer tot een eindoordeel te komen, verzoeker eerst aan twee bijkomende proeven wilde onderwerpen. Daartoe heeft zij met de bestreden beslissing de klassenraadbeslissing uitdrukkelijk vernietigd en vervolgens, ná de bijkomende proeven, een B-attest uitgereikt.

34. De verwerende partij noemt in de nota met opmerkingen, naast de twee jaartekorten, ook relevant de vaststelling dat verzoeker “voor vijf vakken flirt met de 50% grens”.

Dat motief kan vooralsnog bezwaarlijk aan de beroepscommissie worden toegeschreven. De bestreden beslissing vermeldt die “vijf vakken” niet, zo

lijkt. Integendeel, zij “stelt wel vast dat [verzoeker] voor alle andere vakken positieve resultaten optekent”.

De Raad van State vermag met deze overweging van de verwerende partij bijgevolg voorshands geen rekening te houden.

35. Door – voorlopig – vast te stellen dat de bestreden beslissing niet met de nodige omzichtigheid tot stand is gekomen, treedt de Raad van State geenszins in de plaats van de beroepscommissie.

36. Het middel is in de aangegeven mate ernstig.

E. Besluit

37. Aan de voorwaarde van een ernstig middel is eveneens voldaan.

VII. Conclusie

38. Er is voldaan aan de voorwaarden gesteld in artikel 17, §§ 1 en 5, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State die cumulatief vervuld moeten zijn wil een vordering tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid worden toegewezen.

BESLISSING

1. De Raad van State beveelt de schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid van de tenuitvoerlegging van de beslissing van de beroepscommissie van scholengroep Gent van het Gemeenschapsonderwijs van 3 september 2026 waarbij aan XXXX een oriënteringsattest B, met clausulering voor de studierichtingen met dubbele finaliteit, wordt toegekend.

2. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad van State wordt de identiteit van de verzoekende partij niet bekendgemaakt.

Dit arrest is uitgesproken op vierentwintig september tweeduizend zesentwintig, door de Raad van State, IXe kamer, samengesteld uit:

Jurgen Neuts, staatsraad, waarnemend voorzitter,
bijgestaan door

Tiny Temmerman, griffier.

De griffier

De voorzitter

Tiny Temmerman

Jurgen Neuts